

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget
Ekspedisjonskontoret
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
201100087-/NOB

Dato
26.01.2011

Spm. nr 683 til skriftlig besvarelse fra stortingsrepresentant Frank Bakke-Jensen om utgiftene for norske bønder ifm. omsetningsavgiften

Representanten Bakke-Jensen stilte følgende spørsmål: *"Er statsråden enig i at det bør være et mål å redusere utgiftene for norske bønder, og kan statsråden redegjøre for hvor mye en gjennomsnittsbonde for de ulike produksjonsslagene betaler årlig i omsetningsavgift?"*

Markedsreguleringen er knyttet til produsent- og forbrukerinteresser og har som formål å:

- Stabilisere prisene for produsentene og bidra til noenlunde ens priser over hele landet
- Sikre avsetningsmuligheter for produsentene
- Sikre forsyninger i alle forbruksområder til en noenlunde ens pris
- Bidra til at produsentene oppnår priser mest mulig i samsvar med jordbruksavtalens forutsetninger, samtidig som prisen i markedet skal holdes på eller under avtalt nivå, som gjennomsnitt for året

Formålet med markedsreguleringen er å stabilisere markedet til beste for både produsenter og forbrukere. Et stabilt marked gir trygg forsyning av varer til stabile priser, og et alternativ med ustabile priser ville være til ugunst for både produsenter og forbrukere.

Balansering av matvaremarkedene er en hovedutfordring i landbrukspolitikken, og overproduksjon har ofte vært et problem i mange land. I Norge har vi et markedssystem for førstehåndsomsetningen av jordbruksvarer som gir jordbruket rett

til å forhandle om målpriser som deres samvirkeorganisasjoner har ansvar for å søke å oppnå i markedet.

I dette ligger det at jordbruket har økonomisk ansvar for overproduksjon. Ansvaret for overproduksjon er lagt til bøndenes organisasjoner. Fra den midlertidige omsetningsloven ble vedtatt i 1930 har jordbrukets faglige og økonomiske organisasjoner hatt flertall i Omsetningsrådet. Som jordbrukets faglige organisasjoner regnes Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Med jordbrukets økonomiske organisasjoner menes de samvirkeorganiserte virksomhetene som er eid av bøndene selv.

Dette systemet skiller seg fra de fleste andre land, bl.a. EU, hvor offentlige myndigheter ofte garanterer en minstepris (intervensjonspris) og selv har det økonomiske ansvar for reguleringstiltakene. Jeg mener det norske markedssystemet har stor betydning for å hindre at tilbudsoverskudd oppstår. Systemet er samlet sett til fordel for forbrukerne, og for landbruket.

Grunnlaget for den norske markedsreguleringen er hjemlet i omsetningsloven (lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvarer). Regjeringen har myndighet til å fastsette avgift på omsetningen av jordbruksvarer. Omsetningsrådet forestår innkrevingen og styrer bruken av avgiftsmidlene. Innenfor retningslinjer fastsatt av Omsetningsrådet har landbrukssamvirket myndighet til å iverksette reguleringstiltak på vegne av totalmarkedet for å sikre et prisnivå i samsvar med jordbruksavtalens målpriser. Denne myndigheten følges av forpliktelser i forhold til både produsenter og forbrukere, herunder mottaksplikt og forsyningsplikt. For markedsregulator er dette rettigheter og plikter som utgjør en helhet.

Jeg vil vise til at jordbruksavtalepartene har nedsatt en arbeidsgruppe med følgende mandat: *"Partene er enige om å foreta en gjennomgang av markedsregulatorrollen, med hovedvekt på innholdet i mottaksplikten. Gjennomgangen skal omfatte alle jordbrukssektorer med markedsregulering. Det nedsettes en partssammensatt arbeidsgruppe som framlegger rapport til jordbruksoppjøret 2011."*

Som nevnt, har Norge har et system for markedsreguleringen som legger ansvaret for en eventuell overproduksjon på produsentene. Jeg mener dette systemet gir de beste insentiver til at utgiftene for produsentene blir så lave som mulig.

Omsetningsavgiften finansierer i hovedsak reguleringstiltak, men også faglige tiltak rettet mot bonden og opplysningsvirksomhet rettet mot forbrukeren. Avgiftene varierer gjennom året og fra år til år primært avhengig av behovet for gjennomføring av reguleringstiltak.

For å besvare spørsmålet om hva gjennomsnittsbonden betaler i årlig omsetningsavgift, har departementet gjort anslag basert på tall fra SSB over antall jordbruksbedrifter i de

ulike produksjonene. Fordeling av innbetalt avgift i kjøttsektoren er fordelt skjønnsmessig. Dette gir følgende tall som en illustrasjon på hva en gjennomsnittsbonde kan måtte betale:

2009	Storfe	Sau/lam	Svin	Egg	Fjørfe	Melk	Korn
Oms.avg. mill. kr	58,9	20,2	57,9	35,0	13,3	145,3	14,1
Ant. produsenter	17 851	14 830	3 031	1 919	614	12 226	13 788
Kr/produsent	3 300	1 400	19 100	18 200	21 700	11 900	1 000

Det er store variasjoner mellom produksjoner, og avgiftsbelastningen bør også sees i sammenheng med inntektene i de enkelte produksjonene.

Med hilsen

Lars Peder Brekk